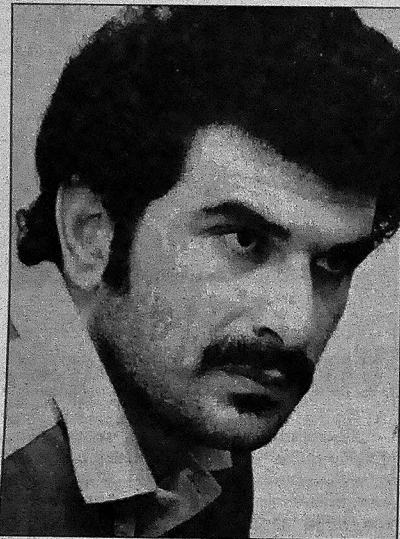




Şəhriyar del Gerani

Bütün küçə uşaqlarına...

bütün küçə uşaqları mənim uşaqlığımdı,
o tündəki sərsəriyə ilıq-ilıq gülümsə...
bütün küçə uşaqları mənim uşaqlığımdı,
onda hələ nə kişiydim, nə qadındım mən hələ...
onda hələ nə dostlarım, nə də mən "kimsə" idik,
onda ələ salardıq biz oğlanları, qızları?
enməmişdi kişiliyə, qadınlığa ruhumuz...
sən də qıvrım saçlarımla xırda küçə qızıydın?
anamızdan gizlənərdik, ölməmişdi anamız...
bir də görüm əllərin, ayaqların necədi?..
bir də görüm nəninənsin pensiyası artırdı?..
düz deyirəm, Allah haqqı, elə xatirimdəsən...
çənəndə yumru batıqca, sol dizində çapıq var,
atan oğrasın biriydi, yazıq anan sələcəm,
onda acab soyuq idi, onda acab qışıydı,
onda küçə uşaqları küçə yaraşıyırdı...
yənə bu məşum günlərin yaz ətirli sonrası,
bu "sonra"da səni əlbət bir gün unudacaqdım...
sən ki mənim heç kimimdən – qucağımın anası
sən gedəndən qəribşəyib yetim qalıb qucağım...
gözüməndən uzaq düşmüşsən, niyə uzaq düşmüşsən?..
solumda paralıq gəzir, sağım yənə tüfeyli...
gözündən uzaq düşmüşəm, elə pisdə bu uzaq,
yerin dibinə aparır bu şaquli darıxmaq...
səne sarı dartılmaqdan tikə-tikə olmuşam,
bir ovucam təklidimdə, kiminkidi bu təklid?..
bədənim ki uçuşan məktub parçalarıdır...
daha kimsə sevməyə vicdan haqqı üzüm yox,
sən ki məni düşünməzsən-dəşinməzsən... sözüm yox...
bir də görüm əllərin, ayaqların necədi?..
günəşi sənsiz şəhərin "alçaq" olur gecəsi...
heç bilmirəm bədənimdə kimi gəzir qollarım?
nə xatırır qollarım?
səni quca bilmirəmsə
demək yoxdu qollarım,
demək yoxdu qollarım...
bir də görüm, mən ölüm,
necə keçir darıxmaq?
necə keçir darıxmaq?
sən olduğun şəhərdə bəs
necəyədi darıxmaq?..

yənə bu məşum günlərin yaz ətirli sonrası
bu "sonra"da səni əlbət bir gün unudacaqdım...
sən ki mənim heç kimimdən – qucağımın anası
sən gedəndən qəribşəyib, yetim qalıb qucağım...
Allah haqqı düz deyirəm, elə xatirimdəsən...

Külək şeiri...

kirli köynəyimi yumuşdu anam,
külək bulamışdı... nə bilsin külək...
mənsə hirsələnmişdim anama onda,
anam ağlamışdı... nə bilsin külək...
bir gün dalaşmışdım qonşu uşaqla,
üstəlik anasın söymüşdüm onun.
oysa hikkəsindən bir yekə torba
yarpaq tıxamışdı buxarıma.
sobamız yandı fevral gecəsi
çayım soyuq oldu, atamız qrip,
mən dedim "küləyin işidi yaqın"...
anam da inandı... nə bilsin anam,
"yiyəsi ölsün bu küləyin" – dedi.
o vaxtdan yiyəsiz qalıb küləklər,

bu yetim küləklər nə bilsin axı...
sən üşüməyəli ikinci qışdı,
ay Allah, kəs görüm bu nə yaşıdır?!
yığışdım özümə, elə yığışdım
para buğdasına söykənib yatan
qarışqa misali elə yorğunam...
soruşma necənci qərib soyuğun,
necənci dostumun uzaqlığıyam.
həminki qayğıdı bu tiftil qayğı
kirpiyimə qədər yorğunam anam...
bir pişiyim də yox qucaqlayası,
qucağım sinəmdə bayquş yuvası,
bən dost da ölmür yas saxlayasan,
hamı salamatdı, hamı yaxşıdı...
di gəl darvazanı külək açırımı
bu "darıxmaq" ki var – itin balası!..
hər gün qapımıza gəlib ulayır.
yox əşi, nə külək... nə bilsin külək?..
kirli köynəyimi yumuşdu anam,
külək bulamışdı... nə bilsin külək...
mənsə hirsələnmişdim anama onda,
anam ağlamışdı... nə bilsin külək...

Anamın xatirəsinə...

bir də var pıçıldamaq
sən gəlməyən küçəyə
eləcə baxmaq.
bir də sənin güldüyün
şəkillərə ağlamaq...
sonra ikiye bölündü
ağaclər və adamlar.
heç bilmədim
necə oldu
hara getdi doğmalar...
gəlin köçdü böyük bacım
səndən sonra biləsən.
əminçün də ev tikdilər
daşdan hasar çəkdilər.
səndən sonra uçurdular nənəmizin daxmasını,
ondan qabaq böyük bacım gəlin köçdü deyirəm,
ondan sonra uçurdular nənəmizin daxmasını...
əşyaların ən qəddarı
toz basmış tufillərdir,
geyib həyətdə gəzirəm
qoy həyat darıxmasın...
bilmirəm mən deyışdim
ya daşlaşdı xatirən?
indi daha rahat olub
səni də xatırlamaq...
bir də demışdin, gözləyin,
bir sabah dönəcəyəm.
bir də illər ötüb keçdi
açılmadı o sabah...
bir də vardı pıçıldamaq
sən gəlməyən küçəyə
eləcə baxmaq,
baxmaq,
baxmaq...

Yanvar şeiri...

yorğun və kimsəsiz qaranlıqların
gizləndiyi gecədən yazıram səne.
biləsən ki,
hər şey qoyub getdiyin kimidi.
yatağını yığmayan pintinin yekəsiyəm hələ də...
deyişən təkcə
qonşu həyətindeki darıxan köpəyin zingiltisi.
qaranlıq da daş kimi düşər bu şəhərə...
xəyanətlər ən əvvəl ağır kimi olar bədəndə,
daha sonra bir "sevgicik" də düzəldərsən:
– ovunmaq üçün...
bütün sevgilərdən geriye bir neçə təklid qalar,
qollarını daha sadə işlər üçün gəzdirərsən:
– hər gecə özünü soyundurmaq üçün...

bəzən üzməyi də buna görə öyrənirsən:
– nə vaxtsa bir gün daha dərinlərdə boğulmaq üçün...
heç nə deyışməmiş sən gedən gündən,
şəhərin yağış döymüş pəncərələrindən
boşalan külqabılar
adamların ən doğma əşyalarıdır hələ də...
gecə – içine yalqızlıq və kimsəsizlik doldurulmuş
günəşdi bu şəhərdə...
bu şəhərdə hamı bir az başqasıdır,
deyim biləsən...
təklid – hamının çıxıb getməsi deyil
heç kəsin qayıtmamasıdır...

May şeiri...

sən axı bilmirsən
üzünnən iraq –
it kimi darıxmaq nə təhər olur...
sən axı bilmirsən

sənin yoxluğun
hamıdan, hər şeydən
beş-bəter olur.
sən axı bilmirsən
əlüm qurusun –
sənə açmadığım zəng zəhər olur...
günəş zəhər olur
gün zəhər olur,
yağış zəhər olur
yol zəhər olur,
bir qurtum araqla
bir siqaretlə
uzanır gecələr
taa... səhər olur...
sən axı bilmirsən
hardan biləsən
üzünnən iraq –
it kimi darıxmaq nə təhər olur...

Sentyabr şeiri...

bir gün ağaclar quruyar,
bir gün yağışlar yağar,
və
bir gün çıxıb gedərsən
qollarım quruyar...
mənsə səni soruşaram
hər küçədən ötənən.
ya dükənçi Sürəyyadan
ya qonşunun itinnən...
Və
sənsiz günəş gecikər,
aydınlanmaz sabahlar.
Azan səsinə diksinər
bu şəhərdə günahlar...
bu şəhər də baş ağrısı,
soyuq içki, darıxmaq...
bircə quru zəngin gələ
dəyəsen ki, "darıxma"...

Oktyabr şeiri...

kəsib tullayasan qollarını da,
yetim saxlayan boş aqacını...
biryolluq hamıdan çıxıb gedəsən,
bir it qucaqlaya ayaqlarını...

ay ağac, yazıqsan – qış ağacısən,
bu bekar torpağın boş aqacısən,
biləydin anamın baş ağacısən,
o vaxt sındırmazdım budaqlarını...

qırmızı kəndirdə boynun dincələ,
ölüm də gələndə gülürüz gələ,
bir gün uzaqlardan bir payız gələ,
deyə ki, qaytarın yarpaqlarımı!..

Dekabr şeiri...

nə uzaq küçələr vardı uşaqlığımda,
nə uzaq şəhərlər oldu sonralar.
böyüdükcə dəyişir uzaqlar da,
küçələr də.
küçə-küçə
şəhər-şəhər uzaq olur adamlar...
sən də bir küçə seç getməzdən önce,
bir şəhər seç unutmağa,
bir uzaq seç darıxmağa...
sən də getməzdən önce
bir az dəyiş,
bir az uzaq ol
sonra get.
bu qədər yaxşıykən getmə, nə olar...
bilirsənmi
çətin olur yaxşıların gedişi...
ən sonuncu dostum da oğraş çıxmamış,
bilirsənmi,
axşam düşməmiş,
şər qarışmamış getmə...
çətin olur
yağışlarda son görüş,
parklarda skamyalar qurumamış getmə...
sən bilmirsən
çətin olur payızlarda darıxmaq...
ən sonuncu yarpaqlar da düşməmiş,
torpağa qarışmamış,
bir az qal, nə olar
getmə qış çıxmamış
qış çıxmamış getmə...
sən bilmirsən
indi mən, Allahdan nə üçün yox
kimin üçün yaradıldığımı soruşuram.
bir az da səbrin olsun,

məni ömrümün sonuna ötür,
sonra get.
sən bilmirsən
indi mən, adamlarçün yox
əşylarçün darıxıram.
bir az da səbrin olsun,
qəbrim üstən yaylığını götür,
sonra get.
daha mən, gələcəkdən yox
keçmişdən nigaranam,
bir də gördün heç kəs yadına düşmür.
indi sənə qal deməyim
səninlə bütün keçmişlərdə
yanaşı görünmək istəyirdim.
arzular da canavar kimidi... əhliləşmirdi
səndən sonuncu istəyim:
məni xatırlasan
kimsəsiz, boş qalmış
otaq kimi xatırla.
səndən sonuncu istəyim
məni xatırlasan
uzaqlarda qəzaya düşmüş
sənişinsiz qatar kimi xatırla.
heç bilmirəm torpaq suyu içirsə
adamları neynir?..

Bütün xərcəngli gedışlər üçün...

Sevgi – dodaqlardan çox ayaqların rəqsidi
durursan
və kimdənsə gedirsən...
indi bədənində gecə yarısıdı
axşam vaxtıdı
toxunulmazsan...
dəniz kimisən indi
balıqlara yüksən
məndən soruşsan
daha çox "yoxsan" indi...
ata olur adamlar, ana olur
bir az bacı olur hərdən...
dost olur adamlar, qardaş olur
doğma olur hərdən...
məndən soruşsan
daha çox "yox" olur adamlar...
mən ağrıyan biriyləm
darıxan biriyləm
mən səni də istəyirəm
o fahişəni də,
mən dəvə də istəyirəm
küçə itlərini də.
bax, sağlığına yox
ölümünə içirəm bu şərabı.
məndən soruşsan
mən axmağın biriyləm...
bir qadın düşün – tərk edilmiş
bir uşaq düşün – atılmış
və bir ana düşün – qadın kimi atılmış,
uşaq kimi tərk edilmiş
heç ana olmamış qadın...
kişilərin ən yaxşısı yanında olandısa
qadınların ən xoşbəxti doğulmayıdı...
ən yaxşı halda ata olur kişilər
məndən soruşsan
ən yaxşı halda OLMUR kişilər...
anam kimisən
o xəstə qadın kimi
saçların tökülüb
daha əvvəl barmaqlar tökülüb saçlarından...
anam kimisən
o xəstə qadın kimi
ayaqların yer tutmur
daha əvvəl ayaqqabısız qalıb ayaqların...
indi
qırışmış yataq qədərsən bu yer üzündə...
indi
yaxşı qoru xərcəngi ki,
Allah dediyin,
ciyərlərinə tapşırıb onu...
ümidlisen
gəlməyənlər daha çox "gələcəkdi" indi
oğlun daha çox əlil arabasıdı
qızın daha çox tibb bacısıdı
məndən soruşsan
ümidlər daha çox gəmi kapitanıdı
o səni tərk edən yox
səninlə boğulandı...
bir də
sevgi – dodaqlardan çox ayaqların rəqsidi
durursan
və kimdənsə gedirsən...
indi bədənində gecə yarısıdı
axşam vaxtıdı
toxunulmazsan...
dəniz kimisən indi

balıqlara yüksən
məndən soruşsan
daha çox "yoxsan" indi...
bir də
ata olur adamlar, ana olur
bir az bacı olur hərdən
dost olur adamlar, qardaş olur
doğma olur hərdən
məndən soruşsan
daha çox "yox" olur adamlar...

Sonuncu sevgi şeiri...

sənnən mənə birçə küçə qaldı
çıxıb getməyə bu şəhərdən,
birçə dəniz qaldı unutmağa,
birçə pişiyimiz qaldı darıxmağa,
sən bilmədin,
bir oğlan gələrdi hər axşamçağı.
avtobus dayanacağına,
sən olmazdın,
sənsizlik yaşardı bütün dayanacaqlarda...
siqaret közərdirdi barmaqlarında,
saçları pırlaşırdı, çəkməsi dəşikdi, pencəyi inişlikdi...
təkcə unutmağı təzədi,
bəstəboydu, gözləri qonurdu,
sol yanağında batığı var unutmağının...
sən bilmədin,
bu şeir barışmaq üçündü,
hamıyla, tanrıyla,
yaşamınla da.
yeni gülümsə qucaqlayıban bütün gileyi...
anamin canında dolaşan ağrılar kimi,
şəhərcən veyillənirdi Təbriz küleyi...
indi yığıb təkadamlıq yatağıma,
nigaranlığımıza toxunuram.
gecələr ağlamaq, düşünmək romantiklərin işidi,
mənse gecələr gülümsüyürəm.
uşaqlığım səadətli keçib,
bunu özünsüzlüyümdə bilmişəm.
oyuncaqlarım olmuyub,
anamin əlləriylə oynamışam,
saymağ öyrənmişəm,
əl tutmaq, əl öpmək,
əl sığallamaq öyrənmişəm uşaqlığımda,
bir də oyuncaqsızlığımda.

+++

sənnən mənə birçə küçə qalmışdı
çıxıb getməyə bu şəhərdən,
birçə dəniz qalmışdı unutmağa,
birçə pişiyimiz qalmışdı darıxmağa...
sən bilmədin,
bu şeir barışmaq üçündüydü,
hamıyla, tanrıyla,
yaşamınla da.
yeni gülümsə qucaqlayıban bütün gileyi...
anamin canında dolaşan ağrılar kimi,
şəhərcən veyillənirdi Təbriz küleyi...
indi, yığıb təkadamlıq çarpayım,
gülümsüyürəm,
məktəb vaxtlarım da yaxşı keçib.
bunu da dünən xatırladı böyük bacım...
yox, bufet tanımamışam,
çantamda iki dilim çörək olub həmişə.
sınıf şəkillərində kənarda dayanmağım
bir az müharibə sonrasıydı,
bir az atamin borcuydu,
sələmçilərin döyməsiydi darvazamızı bazar günləri.
anam deyirdi:
onsuz da sonralar maraqsız görünür
aşağı sınıf şəkilləri,
amma sonra boynumu qucaqlayıb
yənə nəşə də demək istəyirdi,
və heç vaxt demədi...
indi boylanıb qalmışam
anamin əllərinə,
o iki dilim çörəyə,
bir də, aşağı sınıf şəkillərinə...

+++

sən bilmədin,
sənnən mənə birçə küçə qalmışdı
çıxıb getməyə bu şəhərdən,
birçə dəniz qalmışdı unutmağa...
hüznlüydü türkülər,
hüznlüydü filmlər,
istəklər də, ayrılıqlar da həminkiydi...
qayıda bilirsen qayıt, bacarırsan gəl...
gəl unutdur şəkillərdəki səadət,
gəl unutdur özünsüzlüyü,
dözümsüzlük yaşar otağımda, dözümsüzlük –

divara yumruq vurmaq kimi,
şəhərə yaxın yatmaq,
günorta oynamaq kimi səliqəsiz yaşantılar...
unutma:
sənə olan sevgimdə,
içib küçədə yıxılmaq da var...
Bu şeir barışmaq üçündüydü,
Hamıyla, tanrıyla, yaşamınla da,
yeni gülümsə qucaqlayıban bütün gileyi,
canımda dolaşan ayrılıqlar kimi
şəhərcən veyillənir Təbriz küleyi...

Dənizə atılmış balıq şəkilləri

daha sən bu evdə
heç kəsin heç nəyi deyilsən anam...
saatla yanaşı asılmış şəkil də heç divarın deyil.
dolabda asılı qalan kələğayın qədər başsızam indi,
mənə
bütün yetimçələr
nə vaxtsa fotosu itmiş çərçivələrdi...
indi
bu atılmış və tərk edilmiş bədənlerimizlə
heç kəsin heç nəyi deyilik, anam...
hər gün çiyinlərimdə gəzdirdiyim təkiliyimlə baş-başayam
təkiliymi çoxaldan dostlar da yox artıq
hər gün evə dörd qardaşın boşanmış bacısı kimi gəlirəm
daha mən bu evdə dörd divarın iylənməyən
sadiq gəliniyəm anam...
məni nə vaxt sənsiz olmuşamsa kimsəsiz olmuşam
indi mənə üzən kimsəsizlik yox,
daha çox heç kimlikdi.
sevgisiz yaşamaq da
ümitsiz bədənə gəncliyə düşmüş əsirlikdi...
hər kəs öz ömrünün ən naşı qoca bələdçisidi, anam,
Allahın ən sevimli bəndəsi hələ doğulmayan bəndəsidir...
niyə belə bütün tərəflərimə uzaqsan?...
indi mənə yağışdan yaxın, küləkdən doğma heç nə
yoxdu bu şəhərdə.
yağış yağırsa bu şəhərə,
qəbrinə də yağır demək.
külək əsirsə bu küçədən,
nə vaxtsa bir gün
örpəyindən də əsib demək...
indi mənə səndən ögey heç kəs yoxdu
demək bu şəhərdə...

sən bilməzsən anam,
yer üzü kimsəsizlər üçün nə deməkdi...
sən bilməzsən anam,
yer üzündə kimsəsizlər nə qədərdir...
axı nə fərqi var?!

Dünya dediyin təklər üçün ən son yaşamaq yerdidi...
yəni,
yer üzündəki bütün kimsəsizlər
dənizə atılmış balıq şəkilləridi...
səndən sonra heç kəsi sevmə bilmədim,
deyim biləsən.
səndən sonra bütün qadınlar qadın oldu eləcə.
qolları qucaq olmadı,
dizləri baş qoymalı,
baş götürüb gedən ayaqları oldu eləcə...
heç nə ovundurmadı məni
xəbərin olsun,
zəngli saat kimi
öz-özümə ovunmağı öyrəndim...
sən də belə etmə, gözüm...
səni and verirəm suda və quruda yaşayanların xatirinə
getmə dedim...
unudulmaqların ən gözəli ana bətnində unudulmaqdi olsun,
yəni, heç doğulmamaq...
məni belə səs-küylü unutma,
elə unut polislər də xəbər tutmasın dedim...
heç kəs sənin kimi sığal çəkə bilmir dedim,
barı əllərini qoyub gedəydin dedim,
hansı ki
sənə oxşadıb sevmişdim onu,
sənə oxşatmışam deyirəmsə
"sevmişdim" artıqdı demək, bilirəm, anam,
hansı ki
sən də yadımda qalmamışsan demək...
ən son unudacağın adam da
elə özünsən demək bu şəhərdə
yəni
ən doğma adamın sanmış kimi
öz boynuna sarılmaqmiş təklil dediyin...